

Médiakutató 2005 nyár

Jog

Fleck Zoltán:

A szólás szabadsága és a személyiség védelme a polgári jogi bírói gyakorlatban

A tanulmány a bírói gyakorlat elemzésével a szólásszabadság korlátozásának egyik oldalát, a polgári jogi eszközrendszert vizsgálja. Középpontjában a jogterület néhány általános jogértelmezési problémáján túl a sértő, jogszerűtlen és a megengedhető vélemények közötti jogalkalmazói határhúzás, valamint a valóságnak nem megfelelő közlések kezelése áll. A tanulmány azt igyekszik illusztrálni, hogy sem a tényállítás és a vélemény elhatárolása, sem a „megengedhető” vélemény elhatárolása nem ellentmondásmentes területe a gyakorlatnak. Ezek az ellentmondások alkotmányos jogok ütközéséből származnak, és a határmódosítások jobbára a véleménykifejtés alkotmányos jogának sérelmére történnek. Ez kedvezőtlenül befolyásolhatja a nyilvános megszólalás lehetőségeit. Ugyanakkor a bírói gyakorlatban tapasztalható ellentmondások a jogrendszer szerves részét képezik, megismerésük e területtel foglalkozók elemi érdeke.

Van-e alapja annak a gyakran elhangzó véleménynek, hogy a bíróság kiszámíthatatlan módon korlátozza a szólás szabadságát, akadályozza a politikai szféra ellenőrzését a politikusok és az intézmények bírálatainak szankcionálásával? Ezek a súlyos kérdések nem válaszolhatóak meg egyszerűen, a gyakorlat elemzése nélkül. Tanulmányommal azt szeretném illusztrálni, hogy az út az alkotmányos jogok állapotának felméréséhez a bírói ítéletek értékelésén át vezet. Az alkotmányos védelemben részesülő véleménysszabadságot nem a személyiség védelmének jogi eszközrendszere korlátozza a legsúlyosabban, a bírói gyakorlat határhúzásai mégis jelentősek, hiszen a szükséges jogszabályokkal, az absztrakt alkotmánybírói határozatokkal szemben konkrét személyek ténylegesen elhangzó vagy leírt szövegeiről állítják, hogy megengedhetőek vagy jogsértőek. Ezzel a bírói gyakorlat jelentősen befolyásolja a nyilvános megszólalás lehetőségeit: ha az ítéletek például korlátozzák a politikai közszereplők bírálhatóságát, a politikai rendszer veszít demokratikus-jogállami jellegéből, a nyilvánosság kontrollszerepének gyengítésén keresztül. Ez a tanulmány csak a polgári jogi területre tartozó személyiségvédelmi eszközrendszerrel tudósít, a teljesebb képhez hozzátartozik a rágalmazás és a becsületsértés büntetőjogi tényállásai körül kialakult ítélkezési gyakorlat és néhány egyéb, nem lényegtelen összefüggés is (így a perbeli legitimáció kérdése, a szankciórendszer).

Nehéz területe ez a bírói gyakorlatnak: alkotmányos jogok ütköznek, egyaránt fontos értékek között kell mérlegelni, egyensúlyozni szükséges jogszabályok, az Alkotmánybíróság értelmezései és a Legfelsőbb Bíróság irányelvei, eseti döntései segítségével. De a jogalkalmazó szempontjából nehéz azért is, mert fokozott, gyakran politikai figyelem irányul a területre, szinte állandó az elégedetlenség a szólásszabadságot nyírbáló bírói ítéletek miatt. Túl erős a nyilvánosság figyelme, túl nagy a politizáltság – az elmúlt években újra stratégiává vált pert nyerni a politikai ellenféllel szemben és ezzel némi médiaelőnyt szerezni. Érdemes megjegyezni, hogy a nagyobb nyilvánosság, a közvélemény jobb tájékoztatása a bírói hatalmat nem tenné védteletlenebbé, a bíróságoknak kevesebb olyan kritikát kellene eltűrniük, amely az ítéletek ismerete nélkül fogalmazódik meg. Ha viszont a kritika megalapozott, az sem csökkenti a bíróság tekintélyét annyira, mint a megismerhetetlen gyakorlat.

E jogterületeken nagyobb a jogalkalmazó szubjektumának szerepe, és részben más természetű képességeket is igényelnek: a jogon kívüli elemek, a nyelvtani, a stilisztikai, a szerkesztési és a társadalmi elemzések gyakran megkerülhetetlenek. Az sem könnyíti meg a bírók helyzetét, hogy az átlagnál nagyobb a fellebbezések aránya, a felek tipikusan végigmennek a lehetséges fórumokon, szűk a megegyezés lehetősége.

A véleménysszabadság polgári jogi korlátait két részre bontva tárgyalom: a valótlan tényállítások és a jogsértő vélemények jogi kezelése a gyakorlatban is elkülönül egymástól, de látni fogjuk, hogy ez a distinkció néhol nem egyszerű: a nyelvhasználat bonyolulttá teszi a jogszabályszövegekben még világos fogalmakat.

A büntetőjogi szankcionáláshoz képest a polgári jogi igényérvényesítés jobban illik a verbálisan megvalósított jogsértésekhez. Kétségtelen, hogy a nyilvános megszólalással az emberi méltóság súlyos sérelmét lehet okozni, de érdemes azt is végiggondolni, hogy az emelkedő összegű nem vagyoni kártérítéssel a polgári jellegű szankciórendszer nem kevésbé éles fegyvert ad a döntéshozó kezébe.

A polgári jog mind a valótlan tények jogsértő közlését, mind az emberi méltóságot sértő véleményeket tiltja, eltérő mércéket alkalmazva a tényközlések és a vélemények tekintetében. A vélemények nagyobb szabadságot élveznek, de nem korlátlanul, a bírósági gyakorlat definiálja az egyén méltóságát sértő nem megengedhető vélemények sajátosságait. Ebben a munkában a jogalkalmazóra az a gyakran nem egyszerű feladat vár, hogy elkülönítse egymástól a közlés e két típusát, meghúzza a határokat a megengedhető és a jogellenes véleménykifejezések között, és eltérő mércéket dolgozzon ki a közszereplők vonatkozásában.

Megengedhető és nem megengedhető vélemények a személyiségi jogi perekben

A ma érvényesülő polgári bírói ítélkezésben alapvetően érvényesülnek a formálisan sajtó-helyreigazításról szóló, de annál tágabb értelmű legfelsőbb bírósági állásfoglalások és az Alkotmánybíróságnak a szólásszabadságról kifejtett véleményei, azonban néhány kritikus esetben csorbulnak az elvek, és a vélemény kifejtésének szabadsága. A PK. 12. sz. állásfoglalás szerint személyiséget sértő valótlan tényközlés hiányában a vélemény, a bírálat, az értékelés akkor alapoz meg személyiségi jogi igényt, ha a véleményben a „kifejezőmódjában indokolatlanul bántó, lekicsinylő, lealacsonyító, durván sértő kifejezés használata okoz sérelmet”. Az állásfoglalás példákat sorol a nem jogszerű véleménynyilvánításra: „felesleges, sértegetésre irányuló, a társadalomban kialakult kulturált érintkezési mód követelményei szerint sem megengedett közlési mód használata”. A Legfelsőbb Bíróság elvi jelentőségű eseti döntése is megerősíti ezt az elvet: kifejezőmódjában akkor lehet jogsértő a bírálat, ha aránytalanul túlzó, indokolatlanul bántó, lealázó, lekicsinylő (BH 1993/89). A bíróságok tehát nem ítélik meg a vélemény tartalmát (amennyiben az nem véleménybe bújtatott tényállítás), kizárólag a vélemény kifejtésének módját, a használt kifejezéseknek a közmegejtélés szerinti, tehát nem a sértett fél érzékenységtől függő jellegét vizsgálhatják. Az Alkotmánybíróság döntéseinek értelmében a véleménynyilvánítás szabadsága az értékítéletre, a véleményre attól függetlenül terjed ki, hogy az értékes vagy értéktelen, észérveken vagy érzelmeken alapul; szűk körben az emberi méltóság, becsület képezheti e szabadság korlátját. Annak az elvnek az elfogadása tekintetében is egységes a bírói gyakorlat, hogy a közszereplők esetében a vélemény kifejtésének bántó, sértő módjai közül több tolerálandó, mint a nem közszereplők esetében. Néhány esetben azonban e szólásszabadság-párti elv csorbat szenved.

A bírósági gyakorlatra marad annak kidolgozása, hogy miként határolja el egymástól a tényeket és a véleményeket, illetve hol húzza meg az indokolatlanul bántó kifejezőmód (gyalázkodó jellegű véleménykifejezés) határait. A jogterület jellegéből is következik, hogy nehezen formalizálhatók általános mércék; ugyanakkor néhány ítéletből a vélemény kifejtésére vonatkozó alkotmányos védelem elveinek való elkötelezettség sem tűnik ki. A bírói gyakorlat jogszociológiai elemzésének sajátossága, hogy különösen érzékeny a kíváncsi elvek csorbulásaira. Ez azt az optikai csalódást eredményezheti, mintha csak probléma lenne, csak rossz irányba hajló gyakorlat létezne. Ha ez nincs is így, néhány ilyen, az alkotmányos elvek érvényesülését nem teljesítő határozat sokat árthat a jogterület állapotának és nem mellékesen a bírói hatalom presztízsének. Ebből a szempontból csak egy rosszabb eset van: ha a bírói működésről információk hiányában nem tudható semmi érdemleges.

A személyhez fűződő jogok sérelmének megállapítása minden esetben feltételezi, hogy a bíróság pontosan meghatározza, mely konkrét magatartás okozta a sérelmet. A Legfelsőbb Bíróság egy 2004 márciusában kelt másodfokú ítéletében egy vagyonőr cég alkalmazottja tekintetében a jogsértést azzal látta megvalósulni, hogy az alperesek riasztó, cigány külsejű személynek írták le őt, aki ezzel segítette munkáltatója maffiaszerű tevékenységét:

„valós vagy vélt testi adottságaira és származására történő utalás önmagában sértette felperes emberi méltóságát, mert ezáltal felperes magatartását kizárólag testi adottságai és származása alapján minősítették” (Pf. IV. 26.561/2001/7.).

Az emberi méltóság sérelme tehát ebben az esetben nem a kifejezőmód gyalázkodó jellegével volt összefüggésben, hanem az ember egyes tulajdonságai jogellenesnek ítélt kiemelésével. Kérdés, következik-e ebből, hogy pusztán a származásra tett utalás, illetve az ebből levezetett viselkedés mint vélemény önmagában sérti-e az emberi méltóságot?

Közszereplői minősége miatt utasította el a keresetét a másodfokú bíróság annak az önkormányzati képviselő felperesnek, akit politikustársai egy sajtóközleményben nácizmussal, rasszizmussal vádoltak. Az elsőfokú bíróság a nácizmus és a rasszizmus fogalmi elemzése után arra a következtetésre jutott, hogy ha valakit alap nélkül ilyen eszmékkel hoznak összefüggésbe, az sérti a személyhez fűződő jogokat. Tehát lényegében tényközlésként értékelte a kifogásolt véleményeket, amikor azok tartalmi vizsgálatára, illetve igaz vagy hamis voltának megítélésére vállalkozott. Az egyébként megalapozatlanul használt jelző (náci, illetve rasszista) az elsőfokú ítélet szerint „a felperes becsületét és jóhírnevét olyan durván sértette, hogy az önmagában kártérítési felelősséget von maga után”. A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a kifogásolt közlemény nem tartalmaz tényállítást, véleménynyilvánításnak minősül, és mint ilyen nem alkalmas a jóhírnév megsértésére. Véleményként pedig azért nem sérti az emberi méltóságot és a becsületet, mert ugyan túlzó és megalapozatlan értékítéletet tartalmaz, de közszereplő részére ilyenek ellen sincs mód védelemre (Baranya Megyei Bíróság 1.Pf. 21.179/2002/3.).

A vélemény sértő jellegének elutasítása és a közszereplői státus meghatározása egyaránt figyelmet érdemel abban az ügyben, amelyben egy ismert képzőművész azt kifogásolta, hogy az alperesek egy közleményben az ő korábbi interjújában közölteket az elemi jóízű szabályaival ellentétesnek értékelték, és arra szólították fel az olvasókat, hogy a művésztől ne vásároljanak alkotásokat. A bíróság szerint a kifogásolt írás érzelmek kiváltására alkalmas és meghökkentő tartalmú, kifejezőmódjában igen éles, de nem gyalázkodó jellegű, nem lealacsonyító. A bíróság azt is figyelembe vette, hogy a felperes korábbi, az éles reakciókat kiváltó nyilvános megszólalásával „akaratlanul egyfajta politikai közszereplési (közszereplői) helyzetbe hozta magát” (29.P. 85.113/2003/8.). Ebből következik a politikai ellentábor éles reakciója és ennek túrsi kötelezettsége. Tehát nem a formális pozíció, a betöltött tisztség, hanem a közéletben, a nyilvánosságban való szereplés (egy korábbi magatartás) teremti meg a közszereplői minőséget, a politikai közéletben való részvétel a politikával hivatászerűen nem foglalkozó magánszemélyt is gyengén védett politikai közszereplővé teszi.

A bíróság egyébként a politizálástól való szigorú távolságtartásának hangsúlyozása mellett megjegyezte, hogy „arra sem jogosult és hivatott, hogy a Magyarországon kialakult vagy hiányzó politikai kultúrát értékelje”. Bár kételyeit fejezte ki a kifogásolt, de nem jogellenes (tehát nem jogi kérdésként felmerülő) kijelentések helyességével kapcsolatban.

Szintén figyelembe vette a bíróság annak a felperesnek korábbi, a nyilvánossággal kapcsolatos magatartását, aki családi viszályok, magánjellegű információk és sértő tartalmú vélemények nyilvánosságra hozását kifogásolta (29.P. 90.254/2002/13.). A bulvársajtóban saját akaratából többször szereplő felperes az átlagolvasók szemében a házastársi hűség, a tisztesség szempontjából nem tekinthető átlagosnak. A bíróságnak pedig nem saját erkölcsi felfogását kell mércének tekintenie, hanem az eset körülményeinek társadalmi közmegítélését. A felek különös, maguk által vállalt státusán túl érdekes a megengedhető vélemény határaitól ebben az ügyben kifejtett vélemény. A vélemények közül az ítélet nem talált jogellenességet az „ingatag”, „hűtlen”, „hazug”, „csalárd”, „lélektelen”, „arcátlan”, „áruló” jelzők használatában és abban az értékelésben, hogy gyermekétől sokat van távol. Ezek a vélemények nem lépik túl a szabad véleménynyilvánítás kereteit. A kifogásolt vélemények közül két vonatkozásban állapított meg jogsértést a bíróság: az a mondat, hogy a felperes azért gonosz, mert „ezt egy állat sem tenné a társával”, illetve „még az állatok sem hagyják magukra kicsinyeiket” megsértette a felperes emberi méltóságát és jóhírnevét. Elsikkad itt az a különbség, hogy valakit egy konkrét, általában undort keltő állathoz (patkány, csótány stb.) hasonlítanak vagy pusztán általában „állatnak”, illetve jelen esetben azt állítják, hogy rosszabb az állatnál. Ezek szerint a személy ember mivoltának kétségbe vonása önmagában sérti az emberi személyiséget, nem kell, hogy ez a lefokozó vélemény valamilyen többletjelentéssel is rendelkezzen. A szavak köznapi értelmét tekintve pedig jelentős különbség van a kettő között, elég ha arra gondolunk, hogy nem ritkán saját magunkat illetjük az „állat” jelzővel. Következetes bírósági gyakorlat alakult ki az állatokhoz való hasonlítás dehonesztáló tartalmát illetően. Mint ahogy abban is, hogy a betegként való bemutatás, illetve betegnek való titulálás is a becsület, a méltóság, a jó hírnév sérelmével jár. Jelen esetben a bíróság ítéletéből úgy tűnik: az az állítás, hogy a felperes beteg (és ezért tesz ilyen dolgokat), hamis tény közlése (valós alap nélkül idegbeteg emberként tünteti fel a felperest). Ez következik az ítélet rendelkező részéből is, amely szerint az alperes többek között „annak állításával, hogy a felperes beteg lenne” sértett jogokat.

A betegségre való utalás konkrétabb, tényszerűbb volt abban az esetben, amikor egy orvos fejtekte ki szakmai véleményét egy ismert politikusról, annak közszereplési alapján. A bíróság szerint az az alperesi szöveg, amely szerint Kövér László felperes konkrét megnyilvánulásából megállapítható a nyilvánvaló paranoia, az átlagolvasó számára azt jelenti, hogy az illető politikai közszereplő elmebeteg. A bíróság nem tekinthetett el attól, hogy a kijelentés megfogalmazója pszichiáter, tehát „diagnózisa” nagyobb hitelű az átlagolvasó szemében, de az indoklásban nem foglalt állást egyértelműen a tényállítás illetve vélemény kérdésében: „A bíróság szerint ez a megállapítás tényállításként és véleményként is egyaránt személyiségi jogot sért...” (19.P. 29.547/2003/5.). A rendelkező rész egyértelműen megalapozatlan állításról szól. A közszereplői minőség egyértelműsége mellett a bíróság a kártérítés összecszerűségének megállapítása körében értékelte azt a tényt, hogy a felperes megnyilatkozásait, publikációit széles körben vitatták, kritizálták.

Az állatokkal és a betegséggel kapcsolatos véleménynyilvánítás extrém, kifejezéseiben példátlanul durva esete jelenik meg abban a perben, amelyben a bíróság szerint Lovas István, szélsőjobboldali újságíró cikkében a politikai közszereplőséget írásaival, könyveivel vállaló felperesről gyalázkodó jellegű véleményt nyilvánított, amikor gonosz AIDS-eshez, fertőző fekélyekkel borított emberhez, illetve csótányhoz hasonlította. Az ítélet szerint az undort keltő állathoz való hasonlítás és a közismerten súlyos, visszatetszést kiváltó betegségek tulajdonítása kifejezéseiben gyalázkodó jellegű, indokolatlanul bántó, sértő, megalázó, tehát jogellenes. De nem lépte át a szabad véleménynyilvánítás határait az, hogy a felperest a „hamisvád-gyártás büntetlen iparosai” közé sorolta, hogy úgy jellemezte: arra törekszik, hogy mindenkit megfertőzzön. Ezek (és egyéb szövegrészek) meghökkentő tartalmúak, aggodalmat kelthetnek, bántóak, de a véleményszabadság körén belül (29.P. 89.011/2002/8). A másodfokú bíróság sem fogadta el az alperesi érvet, hogy a csótányozás egy

magatartás metaforikus kritikája lett volna, a jogerős döntés szerint is – a szöveg környezetét tekintve – az a felperes személyére vonatkozott (52.Pf. 26 488/2004/6).

Ugyanezen felperesről számos jogellenesnek minősülő valótlan tény közlése mellett annak állítása, hogy krónikus írástudatlanságban szenved, a bíróság szerint az írói teljesítmény értékelése, és nem valamely konkrét betegségre utalás. Ahogy nem jogellenes a felperes művéről azt állítani, hogy az mocskos iromány, még ha a mű szélsőséges, megütközést keltő is (29.P 88.492/2002/11.). Ebben a perben a valónak nem bizonyuló sértő tényállások miatt marasztalták el az alperes kiadót és újságírókat.

Jelentős, koncepcionális különbség jelent meg az első- és a másodfokú bíróság ítéleteiben a vélemény és a hamis látszatot keltő tényközlés elhatárolása vonatkozásában az Áder János és a *Népszabadság* közötti jogvitában. Az alperesi lap egy tényfeltáró cikkében az úgynevezett brókerbotrány kapcsán azt a kérdést tette fel, hogy Kulcsár Attila, a botrány főszereplője „miért kért politikai védelmet Áder Jánostól”. A felperes szerint a cikk azt a hamis látszatot kelti, hogy ő a botrány részese, és ezzel személyét lejáratja. Az elsőfokú bíróság – hangsúlyozva a felperes politikai közszereplő mivoltát és azt a körülményt, hogy politikusok esetében nem szokatlan egymás gyanúsítása, egymáshoz kérdések intézése – a perbeli kérdés megfogalmazását a sajtószabadság körébe tartozónak találta. A bíróság szerint a kérdés nem állítja és nem is kelt olyan látszatot, hogy a felperes személyében érintettje lenne a botrány (19.P. 28.903/2003/4.). Ezzel szemben a Fővárosi Ítéltábla ítéletében a cikk egészének értékelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a kérdés feltevése, az alperes fényképének közlése és a cikk címe alkalmas volt annak a hamis látszatnak a keltésére, hogy Áder János személye összefüggésbe hozható lenne a brókerbotrányal. Az ítéltábla szerint e közlések burkoltan (utalások, célozgatások formájában) tényt fejeztek ki:

„...az értékítélet, a vélemény, a bírálat, a jellemzés akkor eredményezheti a jóhírnév sérelmét, ha nyíltan vagy burkoltan olyan tényállítást fejez ki, amely negatív megítélésre, téves következtetés levonására ad alapot” (2.Pf. 20.447/2004/3.).

A közszereplői minőséget a jogerős döntés a jogellenesség megállapítása körében értékelte, amikor azt állapította meg, hogy

„...a felperest [...] az állampolgárok az egyik közjogi méltóságként ismerik, tehát magatartásával, tevékenységével, mindennapi életvitelével szemben elvárások fogalmazódnak meg”.

Nem független ettől az elvárástól az, hogy annak a látszatnak a keltése, mintha a felperes a társadalmi közfelfogással ellentétes magatartást tanúsított volna, jogellenesnek minősül. A károkozással kapcsolatban a következőket állapította meg ez a bíróság: mivel a felperes személye az egyik közjogi méltósággal azonosítható, a brókerbotrányal való összefüggésbe hozás

„...megítélését hátrányosan érinti és alkalmas a felperes személyébe vetett bizalom megingatására, a választópolgárok előtti tekintélyének csorbítására is, és ezáltal az alperes jogsértő magatartása még azt is eredményezheti, hogy a köztisztviselőben álló személyekkel szembeni általános közbizalom, a közélet szereplőivel szembeni elvárások, a közélet tisztaságába vetett hit megrendüljön”.

Ez utóbbi, a felperes személyével csak közvetett kapcsolatban álló értékeknek a szólásszabadság korlátozásának indokaként történő említése nem felel meg az ezen alapjoggal kapcsolatos alkotmányos elveknek. Habár ezt az érvelést a bíróság a nem vagyoni kártérítés körében fejtette ki, de az ítélet ezen jóval túlment, és a politikai közszereplői minőséget a szólásszabadság korlátozásának indokaként használta.

Ezzel szemben a vélemény szabadsága és a közszereplői kör túrési kötelezettsége vonatkozásában az Alkotmánybíróság által kifejtett elvek érvényesülését lehet felfedezni az elsőfokú bíróság 2004. februári ítéletében, amelyben a Legfőbb Ügyészség kérte személyiségi jogainak védelmét Kovács László szocialista politikusnál szemben (19.P. 630.634/2003/3.). Az alperes egy politikai gyűlésen azt a véleményét fejtette ki, hogy az ügyészség nem bűnüldözést folytat, hanem bűnpártolásnak látszó módon foglal állást különböző ügyekben. Az Alkotmánybíróság döntéseivel összhangban a kereset elutasítását azzal indokolta a bíróság, hogy a vélemény kifejtésének szabadsága „különleges védelmet követel akkor, amikor a közügyeket, a közhatalom gyakorlását érinti”. A közszereplő fogalma pedig a fokozott kritikátűrési kötelezettsége tekintetében a közhatalmat gyakorló intézményekre is kiterjeszthető, beleértve magát a bíróságot is. Ilyen módon biztosítható a közügyek szabad vitatása:

„A demokratikus jogállam állami és önkormányzati intézményeinek szabad bírálata, működése, tevékenységük kritikája – még ha az becsületsértő értékítéletek formájában történik is – a társadalom tagjainak, az állampolgároknak olyan alapvető alanyi joga, amely a demokrácia lényegi eleme.”

Ebben az esetben a bíróság egyértelműnek tekintette, hogy a kifogásolt mondatok a vélemény kategóriájába esnek, és nem voltak gyalázkodó jellegűek.

Az eddigiekből is nyilvánvaló, hogy a közszereplőkkel szembeni gyalázkodó jellegű, tehát jogellenes véleménykifejtés határainak meghúzása kérdésében nem ritka a bírói fórumok egymással ellentétes értékelése. Eörsi István két fokon részben elvesztett pere a nagyfokú közfigyelem és a szólásszabadságot veszélyben lévőnek látó éles kritikák mellett azért érdemel figyelmet, mert az egyes bírói fórumok jogi értékelései között lényeges különbségek fedezhetők fel, amelyek a véleménykifejtés határainak bírói definiálása körüli nehézségekből származnak. Mint ismeretes, Schmidt Mária múzeumigazgató három jellemzést talált személyiségi jogára nézve sérelmesnek, amelyek közül az elsőfokú bíróság egyet értékelt jogellenesnek, a másodfokú fórum pedig kettőt. A Fővárosi Bíróság ítélete szerint az író azon kitétele, hogy a felperes „közéletünk jobboldalának egyik legzüllöttebb figurája” kifejezőmódjában indokolatlanul bántó, sértő, megalázó, gyalázkodó jellegű, amellyel a művész túllépte a véleménynyilvánítás megengedett határait (19.P. 630.864/2003/4). De sem a „történelemhamisításra specializálódott üzletasszony”, sem a „bizniszértelmiségi pártholdudvaronc” nem ilyen, ezek jogszerű véleménykifejezések. Ha véleménynek látja a kifogásolt szöveget, a bíróság nem vizsgálhatja annak valóságtartalmát, csak azt, hogy a használt kifejezések nem szükségtelenül bántóak-e. A bíróság nem ítélezhet a vélemény tartalmi elemeiről. Az ítélet ugyan azt írja, hogy nem feladata az egyedi kifejezések esztétikai minőségének értékelése sem, de valójában nehéz elválasztani a kifejezések sértő vagy nem sértő jellegének megállapítását azok esztétikai értékelésétől. Éppen azt nem teheti meg a bíróság, hogy véleményeket tartalmilag elemez (ezért a hivatkozás arra, hogy a bíróság nem illetékes a történettudomány kérdéseiben), nem mondhatja, hogy az írónak nincs joga azt a véleményt képviselni, miszerint a történetírásszasszony nem felel meg bizonyos erkölcsi és szakmai normáknak. Azt vizsgálhatja, hogy morálisan elítélő véleményét nem szükségtelenül bántó módon, gyalázkodva adta-e elő.

Azt a kérdést kell feltennünk: ha valakiről az a véleményünk, hogy alapvető erkölcsi normákat áthág, akkor miként fejezhetjük ki ezt, mondhatunk-e rá kevesebbet vagy többet, mint hogy züllött vagy a legzüllöttebb? Nyilvánvaló, hogy a morális elítélés esetén – ezt támasztja alá néhány fentebb említett ügy is – a szóhasználat változatos módokon lehet gyalázkodó jellegű, indokolatlanul sértő. Mi tehát a „züllött”, illetve a „legzüllöttebb” jelző olyan stíluseleme, amely szükségtelen, amelynek használata nélkül is kifejezhetné volna az író az elítélő véleményét? Az elsőfokú ítélet nem végez ilyen „esztétikai” értékelést. Eörsi István véleményével szemben szerintem éppen ez hiányzik az indoklásból. A bíróság ugyanis – ez a legnehezebb ezekben az ügyekben – kénytelen nyelvtani, stilisztikai, esztétikai elemzést végezni annak eldöntéséhez, hogy a nem megkérdőjelezhető véleménytartalmat kifejezheték volna-e máshogyan. Az következik ebből a logikából, hogy a személyre való tekintet nélkül – hiszen a bíróság nem veheti tekintetbe az egyéni érzékenységeket, csak a feltételezett közfelfogást – a züllött jelző indokolatlanul sértő, gyalázkodó jellegű, akár a súlyos betegségre utalás vagy az undorító állatokhoz való hasonlítás. Még akkor is ez következik ebből, ha nyilvánvaló, hogy a bíróság a konkrét tényállás alapján dönt, és nem általában egy-egy szóhasználatról. A

bíróság – helyesen – a másik két jellemzés esetében sem végzett „valóságbizonyítást”, hiszen azokat is véleményként értékelte, és sem az „üzletasszony”, sem a „történelemhamisító”, sem a „bizniszértelmiségi” nem hordoz gyalázkodó stílusréteget. De a Fővárosi Ítéltábla szeptember 9-i jogerős döntése továbbmegy a véleménykifejezés korlátozásában (2.Pf. 20.861/2004/2). A „közéletünk jobboldalának legzüllöttebb figurája” vélemény jogszerűtlenségét a véleménykifejezés jellege alapján azért látta megalapozottnak, mert ez a kifejezés

„...nem csak megütközést kelt, hanem indokolatlanul lealázó [A] züllött szó olyan embert jellemez, aki erkölcsi romlottságánál fogva kiszakadt a tisztességes emberek közösségéből, aki erkölcsileg elaljasult”.

Ezek szerint, ha az író a véleményét úgy fejezte volna ki, ahogy a bíróság tartalmilag értelmezte a „züllött” szó jelentését, az sem lett volna megengedett, vagyis *ad absurdum* nem mondható senkiről, hogy erkölcsileg romlott. Véleményem szerint ezzel az indoklással a Fővárosi Ítéltábla a vélemény tartalmát ítélte jogszerűtlenné, amit nem tehetett volna meg a vélemény szabadság tiszteletben tartása esetén. Az „egy történelemhamisításra specializálódott üzletasszony” kifejezést pedig a jó hírnevet sértő véleménybe burkolt állításnak definiálta, tehát az nem a felperes felfogásáról, munkáiról kialakított vélemény, hanem annak állítása, hogy szándékosan, üzletszerűen hamisítja meg a történelmet. A bíróság szerint pedig ennek állítása indokolatlan, valótlan. Ebben az esetben azonban a bíróságnak meg kellett volna indokolnia, milyen körülmények alapján gondolja megalapozatlannak ezt az állítást. Nem vizsgálta a felperes történelmi tevékenységét, ezért nem foglalkozhatott volna ítéletbe, hogy hamis az az állítás, miszerint a történész történelemhamisító. Az sem világos, hogy miben különbözik az a vélemény, hogy üzletszerű történelemhamisító, attól, hogy történelmi tevékenysége súlyosan kifogásolható, nézetei elfogadhatatlanok, mert hamisan értelmezi a történelmi eseményeket. Ez utóbbi ugyanis a szakmai, tudományos vita, vélemény olyan megfogalmazása, amely egyáltalán nem korlátozható. A másodfokú bíróság e kifejezésnek nem a stílusértékét vizsgálta, hanem a tartalmát azzal, hogy burkolt tényállításnak minősítette, de valótlanosságának igazolásával adós maradt. A bíróságnak tehát érdemben kellett volna foglalkoznia az alperes bizonyítékaival, amelyek a történelemhamisítást igazolhatták volna.

A vélemény szabadság szempontjából különösen aggodalmas a felperes státusára alapozó ítéletbe foglalt érvelés, amellyel a bíróság alátámasztani igyekszik e vélemény jogszerűtlenségét. Ezt írja az ítélet: „Ennek a kifejezésnek a használata indokolatlan, valótlan és különösen sértő figyelemmel a felperes által betöltött tisztségre is.” Nem világos, hogy a közszereplői tisztséget (múzeumigazgató, aki politikai közszerepléseket is vállal) mire vonatkoztatta ebben a mondatban az ítélet; több, egyaránt abszurd következtetésre vezető értelmezés lehetséges: (1) indokolatlan és valótlan egy múzeumigazgatóról azt mondani, hogy történelemhamisító. Vagyis e tisztség betöltése kizárja a történelemhamisítást. (2) Különösen sértő ez a kifejezés e tisztség betöltőire nézve, vagyis igazgatói, közszereplői státusából következően nagyobb védelmet élvez az élesen kritikus véleményekkel szemben. (A „bizniszértelmiségi párholdudvaronc” kifejezés megengedhetőségének indokolásában ez az ítélet is a közszereplői státus nagyobb türeli kötelezettségét állapította meg, amiből arra következtethetünk, hogy a történész-igazgatói tisztség érdemelt nagyobb védelmet.) A táblabíróság ezzel az ítéletével (is) sokat rontott a politikai közszereplők bírálatosságán és így a szólásszabadság hazai állapotán.

Amennyiben érvényesül tehát az az elv, hogy a sértő vélemények védettebbek, mint a hamis tényállítások, a jogalkalmazó egyrészt annak értelmezésére kényszerül, hogy hol vannak a megengedhetőség határai (erre vonatkozó néhány dilemmát elemeztem az előző részben), másrészt el kell döntenie, hogy a kifogásolt közlés tényközlés vagy vélemény-e. Ezt az értelmezési munkát és a tényközlések megítélésével kapcsolatos egyéb problémákat jelzem a következő részben.

A személyiségi jog megsértése valótlan tények közlésével

Mivel a vélemények nagyobb védelmet élveznek, a szólásszabadság terjedelme szempontjából döntő jelentőségű kérdés, hogy hol húzza meg a joggyakorlat a kettő közötti határt. Számos esetben az elválasztás nem egyértelmű, vagy szubjektív megítéléstől függ. Az Alkotmánybíróság logikájából az következne, hogy a jogalkalmazók kétséges esetekben a szólásszabadság javára értelmezik a kérdést, és véleménynek értékeli a sérelmezett szöveget. Ez az elv azonban a Legfelsőbb Bíróság gyakorlatában is gyakran csorbat szenved. Politikai közszereplő esetében pedig sokszor igen kétséges arra hivatkozni, hogy a vélemény, az értékítélet burkoltan olyan tényállítást fejez ki, amely negatív megítélésre ad alapot, ahogy ezt Áder János esetében a Fővárosi Ítéltábla tette (2.Pf. 20.447/2004/3.).

A Magyar Rádió vezetői voltak annak az ügynek a felperesei, amelyben a bíróságnak arról kellett döntenie, megsértette-e az *Élet és Irodalom* című lap a személyiségi jogait azzal, hogy azt állította: jogszerűtlenül, a munkatársakat megfélemlítve jártak el az átvilágítandók névsorának összeállításakor (29.P. 89.010/2002/11). A fellebbezési fórum által is osztott vélemény szerint a munkatársak megfélemlítésére való utalás vélemény, értékítéletet tartalmaz, amelyre a bíróság tanúvallomásból következtetett. Véleményként, jogi tartalmú értékelésként definiálta az ítélet a rádió vezetőinek eljárását jogszerűtlenné leíró közlést, nem mellékesen az adatvédelmi biztos azonos tartalmú állásfoglalására hivatkozva. Felmerül, hogy abban az esetben, ha az adatvédelmi biztos jogi véleménye nem támasztotta volna alá az újságét, akkor ez ettől jogsértő véleménnyé vált volna-e. Három másik állítás vonatkozásában a bíróság valótlan tényközlést állapított meg.

A tényeket közvetítő sajtó általános dilemmáját illusztrálja az Áder János által a *Népszava* ellen indított helyreigazítási per (29.P. 88.352/2003/3). Az ítélet rendelkező része szerint a helyreigazító közleménynek tartalmaznia kell, hogy a lap valótlanul állította: Áder szembekerült Orbán Viktorral, az előbbi ellenzi az utóbbi politikáját és pozícióerősítési szándékait, valótlanul híresztelte, hogy Áder a *Magyar Nemzet* cikkét magára vette volna, és ez lett volna az összeütközés oka. A cikk szerzője előadta, hogy a tényközlésként értékelt fejtegetések megbízható informátortól származnak, akit természetesen nem kíván megnevezni. A sajtó nem valós információk közléséért, híreszteléséért objektív jellegű felelősséggel tartozik. Általános követelmény tehát, hogy a sajtó egyéb bizonyítékokkal is képes legyen alátámasztani tényállításait. A bírói gyakorlat a közszereplők esetében sem mentesíti a sajtót a tudatosan valótlan tényállítások miatti felelősségre vonás alól, sőt akkor is megállapítja a valótlan tények közléséért a felelősséget, ha az abból fakadt, hogy a közlő elmulasztotta a tőle elvárható gondosságot. Mint tudjuk, a sajtó munkatársaitól mint a közvéleményt hivatásszerűen formáló szakma képviselőitől a bíróság fokozott gondosságot vár el a sajtótörvény és az Alkotmánybíróság döntésének megfelelően.

A híreszteléssel kapcsolatban általános érvényű a PKKB ítéletének elvárása:

„Az újságíró egyértelműen olyan személynek minősül, akinek mint a közvélemény formálásában hivatásszerűen résztvevő személynek külön kötelezettségei vannak a valótlan tények közlésének elkerülésében. A szakmai szabályok alapelveit a sajtóról szóló több esetben módosított 1986. évi II. tv. rögzíti, amely előírja a tények, körülmények sokoldalú vizsgálatát, ami azt is jelenti egyben, hogy az újságírónak nem csupán a saját alapfeltevéseit, kiindulópontját alátámasztó tényeket, körülményeket kell figyelembe vennie, hanem az azzal esetlegesen ellentétes vagy azokat árnyaló körülményeket is” (29.P. 85.700/2003/6).

A konkrét ügyben egyébként a másodfokú tanács hozzászéli, hogy az alperesi lap azon állítását, miszerint a felperes neki nem kívánt nyilatkozni, több módon bizonyítható volt, ez az újságírói munkát nem lehetetlenítette volna el, ez a gondosság elvárható lett volna az újságíró szakma szabályai szerint (52.Pf. 24.155/2003/2). A törvény „híresztel” fordulatának ilyen értelmezése az eseményekről tudósító sajtót lehetetlen helyzetbe hozza. Mivel ma ez az értelmezés általánosnak tekinthető, szükség lenne egy, a sajtószabadság érdekében teendő jogalkotási vagy legalább egy jogegységi döntésre.

Véleménynek és különösen a felperes közszereplői mivoltára figyelemmel jogszerűen kifejtett véleménynek tekintette a bíróság a Budapest Aréna körüli anomáliák kritikáját, amelyek közvetlenül érintették a miniszteri biztos személyét. A *Népszabadság* cikkének az a része azonban, amely kellő alap nélkül azt sugallta, hogy a felperes ingatlanvásárlása gyanús, és ezzel mintegy az olvasó előtt „kriminalizálta” azt, egy valós tény hamis színben tüntetett fel, amely megalapozta a helyreigazítást (29.P. 91.601/2002/4, 47.Pf. 22939/2003/3).

A vélemények és a tényközlések, valamint a sajtó-helyreigazítási igény természetének teljes félreértése tűnik ki abból a perből, amelyet egy televíziós közszereplő indított egy napilap ellen (37.P. 85.027/2003/4). A kritikus hangvételű írás a felperest képzetlen, önjelölt fiatalembernek nevezte, akiből kollégái „hülyét” csináltak. A helyreigazítás iránti kereseti kérelem szerint az írás tele van tárgyi tévedésekkel, de ezekkel nem kíván foglalkozni, ellenben adatokkal védekezik a fentebbi véleményekkel szemben. Talán csak az ad okot némi csodálkozásra, hogy a felperes jogi képviselővel járt el.

Sajtó-helyreigazítási perekkel védekezett a politikai támadások kereszttüzébe került oktatási miniszter, akiről a sajtó egy része korrupciós vádakát terjesztett, az ítéletekből kiűződen megalapozatlanul. E körben csak a tények természetével kapcsolatos elemeket emelem ki. A *Mai Nap* azon állítása, hogy a miniszternek korrupciós ügye van, olyan tényállítás, amelynek valóságát a sajtószervnek kellett volna bizonyítania. Az alperesi hivatkozás egy ellenzéki politikustól származó levélre elégtelennek bizonyult, mert a kifogásolt cikk nem e levél tartalmát közölte (20.P. 88.879/2003/3). Tisztán ténybeli valótlanságnak bizonyult a miniszter ingatlanvásárlásával kapcsolatban közölt havi jövedelem is, amelyet a *Magyar Nemzet* jelentősen alacsonyabbnak jelölt meg. A cikk kontextusában arra utalt, hogy ebből a bankhitel részletei nem lettek volna törleszthetők. A bíróság nem foglalkozott mással, csak a tények valóságnak való megfelelésével, és ennek alapján igazította helyre a hibás adatot. Az ítélet szerint

„...a sajtó-helyreigazítás szigorúan és kizárólag csakis a valós, illetve valótlán tényekre irányulhat. Ebből a szempontból közömbös, hogy a kifogásolt tények milyen képzeteket, érzeteket, véleményeket kelthetnek” (20.P. 88.795/2003/3).

Ugyanakkor nyilvánvalóan tekintetbe kellett vennie a bíróságnak a tényeknek, illetve az elhallgatott valóságelemeknek az olvasóra gyakorolt hatását, amikor az oktatási miniszternek egy, ugyancsak a *Magyar Nemzet* elleni másik perében megállapította, hogy a miniszteri ingatlanvásárlás körülményeiről szóló cikkből hiányoztak lényeges adatok, s így az nem tükrözte a valóságot (37.P. 88.457/2003/3). A hamis látszat keltésének megállapítása igényli a feltételezett olvasó szempontjainak figyelembevételét.

Eltérően értékelte az első- és a másodfokú bíróság e virtuális olvasó felfogóképességét abban a perben, amelyet egy ismert jobboldali politikus indított helyreigazítást kérve egy bulvárnaplapon április 1-ji áhírével kapcsolatban. Több képtelen hír mellett (az egyik például egy új dunai pontonhíd felállítását adta hírül, amelyet a folyón hosszabban építenek) jelent meg a kifogásolt szöveg a *Mai Nap* című lapban, amelyet a bíróság szerint Torgyán József felvételét kérte az MSZP-be. A szerkesztőség az áhírblokk végén figyelmeztette az olvasót, hogy április elseje van. A laphoz eljuttatott helyreigazítási kérelmet a lap ugyan bocsánatkéréssel közölte, de nyilvánvalóvá tette, hogy a politikus a humorérzék hiányáról tett tanúbizonyságot. A keresetet elutasító elsőfokú döntés szerint a közlemény egészét tekintve alkalmatlan volt arra, hogy az olvasókban a felperesről valótlán képet alakítson ki. Az átlagolvasó felfogása átfogja a hír tréfajellegét, ezen nem változtat az sem, hogy egyesek (egy televíziós szerkesztő, aki erről kérdezte a politikust) félreértették vagy félremagyarázták. Ebben a perben a bíróság arról természetesen nem dönthetett, hogy a tréfa személyiségi jogot sértett-e (29.P. 88.831/2003/3). A másodfokú bíróság azonban helyreigazításra kötelezte az alperesi lapot azon az alapon, hogy „az átlagolvasó számára egyáltalán nem volt egyértelműen felismerhető a hír tréfa jellege”. Elsősorban azért nem, mert köztudomású, hogy az olvasók nem feltétlenül tanulmányozzák végig a lapok minden oldalát és sorát, ezért

„az oldal felső részén elhelyezett felperesre vonatkozó cikk olvasóinak figyelmét könnyen elkerülhette a lap legalján lévő, a kifogásolt írás címénél jóval kisebb betűkkel szedett figyelemfelhívás” (52.Pf. 29 201/2003/2/11.).

Mint látjuk, a bíróságnak a társadalom befogadói képességeire vonatkozó becslése nagymértékben befolyásolja (ebben az esetben a satirikus) megszólalás szabadságának terjedelmét.

A bírósági gyakorlat következetesnek látszik abban a kérdésben, hogy hamis látszat keltésére a (megválaszolatlanul hagyott) kérdés is alkalmas. Az újságírói kétely megfogalmazása lehet állításérvényű, nem mentesül a sajtó a felelőssége alól pusztán a mondatfajta megváltoztatásával (19.P. 25.429/2004/3). Sőt, tények hiányos közlése vagy tendenciózus csoportosítása is alakíthatja olyanná a közlést, amely megalapozza a helyreigazítást. A sajtószerv helyreigazítási kötelezettsége a fizetett közlemény vonatkozásában is megáll, tehát az ily módon közölték valótlansága elegendő a helyreigazítási felelősség megállapításához. A Legfelsőbb Bíróság szerint a polgári törvénykönyv szabályai nem tesznek különbséget a tényállítást hordozó információ jellege szerint, önmagában a közlés módja alapján nem lehet megmenekülni a helyreigazítás elől (BH. 2000. 441).

A sajtótól elvárt valósághű tájékoztatást igyekszik érvényesíteni az a töretlenül érvényesülő gyakorlat is, hogy valótlán tényállítás miatt indult sajtó-helyreigazítási perben a sajtó nem bújhat ki a felelősség alól azzal, hogy az információt mások vélekedésére alapította:

„Az informátorokra általánosságban való utalás, illetve más sajtóorgánumok tartalmára való hivatkozás nem alkalmas a perbeli sajtóközleményben állított [...] tény bizonyítására” (BH. 2000. 241).

A sajtó ilyen objektív felelősségét a Legfelsőbb Bíróság többször megerősítette. Az objektív felelősség következik a törvény „híresztel” fordulatából és a sajtótörvény által előírt kötelezettségből, amely szerint kellő körültekintéssel kell ellenőrizni a közzétett információk valóságát. Ez a kellő körültekintés azonban az objektív felelősség miatt gyakran nem elégséges, a legnagyobb körültekintés mellett is lehet jogsértő a sajtószerv. A Schmidt Mária kontra *Magyar Hírlap*-ügyben mind az első-, mind a másodfokú bíróság elutasította azt a helyreigazítási keresetet, amely azt kifogásolta, hogy egy társadalmi szervezet ülésén egy szociológus által elmondottakat a napilap közölte. A bíróságok szerint a sajtónak kötelessége közölni a történeteket és tudósítani az elhangzottakról. (Hozzátehetjük: a sajtó bizhat abban, hogy amennyiben a valóságnak megfelelően tájékoztat, az olvasók képesek megítélni a közölték értékét. Ma már senki nem gondolja, hogy az újságban leírtak jelentik a hivatalos álláspontot, de nem azonosítják a lap véleményével sem.) A másodfokú döntés kiemeli, hogy az objektív felelősség mellett sem korlátlan a sajtóra rótt felelősség. A Legfelsőbb Bíróság azonban a felülvizsgálati kérelem folytán elé került ügyben szigorúbban definiálta a lap felelősségét: a hiteles és pontos tájékoztatás nem elégséges, a híresztelt tények valóságát bizonyítani kellett volna. Jelen esetben azt, hogy a felszólaló szociológus által hivatkozott szövegszerű valós tényekre alapozódik (EBH 2000. 298). A sajtóra rótt ilyen jellegű kötelezettség abszurd következményekhez is vezethet: a parlamenti beszédként elmondott képviselői szövegről való valósághű tudósítás helyreigazítását elrendelő ítélet közvetlenül csorbítja az állampolgár tájékozódáshoz való jogát.

Egy területen lazított a bírói gyakorlat ezen a szigorú felelősségi rendszeren. Nem terheli további bizonyítási teher a sajtót abban az esetben, ha valósághűen ad tájékoztatást valamely jogszabályban szabályozott eljárási rend (büntető, polgári, szabálysértési, közigazgatási, fegyelmi) keretei között zajló eljárásról (BH 2002. 432). A PK 14. sz. állásfoglalás ugyan csak a büntetőeljárásról való tájékoztatásról szól, de a bírói gyakorlat a formalizált eljárásokra általában terjesztette ki ezt az elvet (BH 2004. 273). Ez a gyakorlat a személyiségvédelmi perekben is érvényesül: az eljárás alá vont személyiségi jogainak sérelmét nem jelentheti az a közlés, amely a büntetőeljárás adott szakaszáról a valóságnak megfelelően tudósít:

„A társadalomnak joga van tájékozódnia a büntető eljárások megindulásáról, és azok lefolyásáról. Ezzel kapcsolatban a sajtószervet mindösszesen az a kötelezettség terheli, hogy a büntető eljárás mindenkor adatainak megfelelő tájékoztatást adjon a közvélemény részére” (20.P. 88.749/2002).

Nem várható el a sajtó munkatársaitól, hogy az eljárás alatt felmerült tényállítások tekintetében a valóságnak való megfelelést ellenőrizze. Felmerül ugyanakkor a kérdés: kivétel nélkül érvényesülhet-e az az elv, hogy minden tény minden további nélkül közölhető. Adott esetben nem kerülhetnek-e indokolatlan veszélybe az eljárásban szereplők személyiségi jogai?

Sikertelen volt az a helyreigazítási kérelem, amely a rendőrség sajtótájékoztatón elhangzott közléseit kérte helyreigazítani egy napilaptól. A jogerős ítélet még elvárta volna az újságtól, hogy a sajtótájékoztatón elhangzottakat a szokásos módon, például kérdésekkel ellenőrizze, de a Legfelsőbb Bíróság szerint ez „olyan gondossági követelményt állított az újságíró, illetve a szerkesztőség elé, amely nem teljesíthető” (BH 2002. 51). Hasonló logika alapján utasította el a bíróság a bírósági sajtóreferenstől kapott téves információ közlésével okozott sérelem miatti személyiségi jogi igényt (BH. 2003. 357). A sajtóban megjelenő közlemények valóságnak való megfeleléséért fennálló objektív helyreigazítási felelősség alól a sajtó akkor mentesülhet (a jogosult hozzájárulása és a valóság bizonyításának esetein kívül), ha valósághűen adott tájékoztatást a legfőbb államhatalmi, önkormányzati, igazságszolgáltatási szervek nyilvános működéséről. Ilyenkor a sajtót

„...az eljárás tárgyát illetően nem terheli a valóság bizonyításának kötelezettsége. A sajtó feladata ilyenkor – az általa alkalmazott szerkesztési mód mellett is – az eljárásról szóló valósághű tudósítás” (EBH 2001. 407).

Itt a tájékozódáshoz fűződő különösen fontos társadalmi érdek igazolja a nyilvánosság nagyobb szabadságát. A valóságnak megfelelő tájékoztatás esetén tehát például az Országgyűlés ülésén vagy bizottságában elhangzottakat nem a sajtószervnek kell bizonyítania. Két egymásnak ellentmondó logika érvényesül tehát – remélhetőleg a jövőben a nyilvánosság erőteljesebb védelmét megvalósító gyakorlat válik általánossá.

© Médiakutató Alapítvány 2000–2021. Impresszum